

THE EFFICIENCY OF THE ENVIRONMENTAL POLLUTION TAX IN STIMULATING ECOLOGICAL RESPONSIBILITY AND ITS IMPACT ON THE BUSINESS ENVIRONMENT

Author: RUSU LILIA

pogor.lilia@ase.md

Scientific Coordinator: RODICA CUȘMĂUNSA

Dr., conf. univ., Academy of Economic Studies of Moldova

cusmaunsa.rodica.gheorghe@ase.md

ORCID ID: 0000-0003-0444-9799

Abstract: *This article examines the role of the environmental pollution tax in encouraging ecological responsibility and its impact on the business environment in the Republic of Moldova. The results show that the tax compels businesses to reduce excessive packaging usage and adopt more sustainable solutions, thus contributing to efficient waste management and environmental protection.*

Keywords: *environmental pollution taxes, ecological responsibility, economic impact, packaging, sustainability.*

Cod JEL: M40

INTRODUCERE

Pentru a combate degradarea mediului și a încuraja practici sustenabile, tot mai multe guverne adoptă măsuri fiscale care descurajează poluarea. Una dintre aceste măsuri este taxa pentru poluarea mediului, un instrument menit să reducă impactul negativ al activităților economice asupra ecosistemelor și să promoveze utilizarea responsabilă a resurselor.

Principalele modificări în legislație se bazează în mare măsură pe taxele din gestionarea ambalajelor și a deșeurilor generate de activitățile comerciale.

Taxa pentru poluarea mediului are rolul de a responsabiliza agenții economici și de a stimula utilizarea tehnologiilor ecologice. În Republica Moldova, deși această măsură contribuie la reducerea impactului asupra mediului, impune și costuri ridicate pentru anumite entități, ceea ce necesită politici fiscale echilibrate pentru menținerea competitivității economice.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Taxele pentru poluarea mediului sunt instrumente economice care urmăresc să internalizeze costurile de poluare generate de activitățile economice. Conform principiului „polluter pays” (plătește cel care poluează), agenții economici sunt responsabilizați să suporte costurile negative ale poluării pe care o generează [Smith, White, 2022].

În literatura de specialitate, taxele ecologice sunt considerate a fi eficiente atunci când sunt stabilite la un nivel suficient de ridicat pentru a încuraja reducerea emisiilor și pentru a stimula inovarea ecologică. Potrivit unui studiu realizat de Smith și White, taxele de mediu pot avea un impact semnificativ asupra reducerii emisiilor, mai ales atunci când sunt aplicate corect și corelate cu alte politici ecologice [Smith, White, 2022].

Mecanismele taxei pentru poluarea mediului în Republica Moldova conform noii legislații, taxa pentru poluare se aplică următoarelor categorii de produse și ambalaje:

- mărfuri specificate în anexa nr. 8 a Legii nr. 1540/1998;
- ambalaje primare, secundare și terțiare fabricate din plastic, lemn, hârtie, carton, sticlă și metale;

- ambalaje de desfacere utilizate în comerț.

Obligația achitării taxei apare la:

- importul mărfurilor;
- plasarea pe piață a mărfurilor ambalate de către producători;
- comercializarea ambalajelor de desfacere.

În această ordine de idei este necesar de menționat că cotele taxei sunt stabilite conform materialului ambalajului, variind între 1000 și 4500 lei per tonă.

Aplicarea taxei pentru poluarea mediului contribuie la schimbarea comportamentului agenților economici. Aceștia sunt motivați să adopte tehnologii mai eficiente și mai ecologice pentru a reduce impozitele pe care trebuie să le plătească. De exemplu, studiile realizate în țări precum Suedia și Danemarca au arătat că taxele ecologice pot stimula investirea în tehnologii curate și pot contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Studiile realizate de cercetători precum Petru Bacal (Mecanismul economic de protecție a mediului în Republica Moldova) evidențiază rolul taxelor ecologice în stimularea comportamentelor responsabile și în reducerea poluării prin ajustarea costurilor de producție [Bacal, 2020]. Literatura de specialitate indică, de asemenea, că taxele pentru poluarea mediului au efecte pozitive pe termen lung asupra competitivității întreprinderilor, prin creșterea eficienței energetice și promovarea inovațiilor tehnologice.

În Republica Moldova, totuși, implementarea acestei taxe a întâmpinat anumite provocări. Un studiu realizat de Popovici M. (2024) subliniază faptul că agenții economici mici și mijlocii sunt mai puțin capabili să investească în tehnologii ecologice din cauza resurselor financiare limitate. Astfel, este necesar ca politica guvernamentală să fie însoțită de măsuri de sprijin pentru aceste entități economice, cum ar fi subvențiile și facilitățile fiscale [Popovici, 2024].

Implementarea taxelor ecologice în Republica Moldova poate avea multiple efecte asupra mediului de afaceri:

❖ Avantaje:

- stimularea inovației și adoptarea tehnologiilor verzi;
- creșterea competitivității firmelor care investesc în soluții sustenabile;
- scutiri de taxe pentru agenții economici care implementează Responsabilitatea Extinsă a Producătorului (REP) și ating obiectivele de reciclare.

❖ Dezavantaje:

- costuri suplimentare pentru companiile care nu implementează REP;
- posibile efecte negative asupra prețurilor bunurilor și serviciilor;
- necesitatea raportării detaliate a ambalajelor plasate pe piață și a deșeurilor reciclate către Agenția de Mediu.

Noile reglementări pun un accent deosebit pe implementarea sistemelor individuale sau colective de REP, care permit reducerea taxelor pe ambalaje în funcție de cantitatea de deșeuri reciclate [3].

Formula de calcul pentru scutirea de taxe este:

$$T = Q \times Ct - (V/O \times Q \times Ct),$$

unde:

- T = suma taxei de plată,
- Q = cantitatea de ambalaje plasată pe piață,
- Ct = cota taxei pe ambalaje,
- V = cantitatea de deșeuri valorificate,
- O = obiectivul minim de reciclare impus de lege [3].

Studiu de caz: Implementarea REP și reducerea taxelor pe ambalaje Implementarea sistemelor de Responsabilitate Extinsă a Producătorului (REP) permite companiilor să beneficieze de scutiri de taxe pe ambalaje, în funcție de performanțele de reciclare.

Tabelul 1. Date inițiale privind cantitățile și cotele taxe

Indicator	Valoare
<i>Q</i> (Cantitatea de ambalaje plasată pe piață)	1000 tone
<i>Ct</i> (Cota taxei pe ambalaje din hârtie și carton)	1000 lei/tonă
<i>V</i> (Cantitatea de deșeuri valorificate)	150 tone
<i>O</i> (Obiectivul minim de reciclare)	1000 tone*20%=200 tone
Taxa finală după scutire	250000 lei

Sursa: elaborat de autor

Calculul taxei:

1. Taxa brută:

$$Q \times Ct = 1000 \text{ tone} \times 1000 \text{ lei/tonă} = 1.000.000 \text{ lei}$$

2. Scutirea fiscală:

$$(V/O) = 150/200 = 0,75$$

$$\text{Scutire} = 0,75 \times 1.000.000 = 750.000 \text{ lei}$$

3. Taxa finală:

$$T = 1.000.000 - 750.000 = 250.000 \text{ lei}$$

Astfel putem constata, că prin implementarea unui sistem REP, compania poate reduce semnificativ povara fiscală datorată ambalajelor. O rată de reciclare de 75% conduce la o scutire de 75% din taxa brută, determinând un cost final de 250.000 lei. Această abordare stimulează practicile sustenabile și investițiile în tehnologii de reciclare, contribuind la reducerea impactului asupra mediului.

CONCLUZIE

Taxa pentru poluarea mediului joacă un rol esențial în stimularea responsabilității ecologice și în protejarea mediului înconjurător. În Republica Moldova, aceasta reprezintă un instrument crucial pentru reducerea poluării și pentru încurajarea responsabilității agenților economici [1]. Cu toate acestea, pentru ca taxa să fie cu adevărat eficientă, este necesar ca autoritățile să sprijine agenții economici prin politici stimulative, în special pentru IMM-uri, și să investească în educația ecologică. În același timp, este important de menționat că pentru unele entități, în special cele care activează în sectorul de export, taxa poate reprezenta o povară fiscală semnificativă. Companiile care importă ambalaje pentru a ambala produse autohtone destinate exportului sunt afectate direct, întrucât sunt obligate să achite taxa pentru ambalaje chiar dacă acestea nu rămân pe piața internă. Această situație poate duce la costuri ridicate, afectând competitivitatea produselor moldovenești pe piețele externe și punând presiune pe dezvoltarea afacerilor orientate spre export. În acest context, o revizuire a legislației ar putea contribui la crearea unui cadru mai echitabil, care să sprijine exportatorii și să evite suprainpozitarea industriei locale.

Referințe bibliografice

1. Legea nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului. Publicat : 18-06-1998 în Monitorul Oficial Nr. 54-55 art. 378. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147008&lang=ru#.
2. Legea nr. 209/2016 privind deșeurile. Publicat : 20-06-2024 în Monitorul Oficial Nr. 260- 263 art. 373. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147038&lang=ro#.
3. Hotărârea Guvernului nr. 561/2020 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje. Publicat : 21-08-2020 în Monitorul Oficial Nr. 212-220 art. 743. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143207 &lang=ro#.
4. Regulamentul privind ambalajele și deșeurile de ambalaje aprobat prin HG nr. 561/2020. Publicat : 21-08-2020 în Monitorul Oficial Nr. 212-220 art. 743. Disponibil: https://www.legis.md/ cautare/getResults?doc_id=143207&lang=ro.
5. Smith, J., & White, R. (2022). *Environmental Taxation and its Impact on Pollution Reduction*. Journal of Environmental Economics.
6. Bacal, P. (2020). *Mecanismul economic de protecție a mediului în Republica Moldova*. Editura ASEM.
7. Popovici, M., et al. (2024). *Impactul taxei pentru poluarea mediului asupra agenților economici din Republica Moldova*. Revista Economică și Ecologică.